

lo habere aliquem», Belv.; «*desayre*: despreci, afront; *desayre*, descuerno; despectus, contemptus, despicientia»; el verb és ben usual en els millors escrRenaix, com N. Oller, com quan *Pilar Prim*, cap al mig de la seva història (quan s'adona que la seva filla està enamorada), declara que *no vol desairar una senyora*, parlant dels senyors Roig tot i que tant ella com la seva filla troben que són «apegalosos»; *desairar* «mépriser, disgraciar» ja es troba en l'oc. Peire Cardenal (S. XIII, *Rayn.* II, 31) i aquest ha de ser verament derivat d'*aire* AER, no pas de *aize*; *desairós*.

El cpt. *enlaire* 'cap amunt' apareix altres vegades amb el sentit de 'en sopols' i d'ací 'en suspens, en va' (ja vista a prop. del mall. *en l'à* analitzat a dalt), potser ja en el *Procés de les Olives*, val. de fi S. xv: «mes ¿qui-m met a mi en estes fahenes, que n'haj' a donar lo comte a nêgú; / y ab tu vinga, *en l'ayre*, yo a tu per tu, / puix no vols vestir-te ni menys te nomenes?» (747). El cas és que d'ací deriva el verb *enlairar* [no *DTo.*, Belv., ni Lab. 1839, i és només del Princ., no val. ni bal.], però ja el veiem en Verdagner des del seu començ: «*enlayrada* la pensa» (1867, VI, 15a), i roman després molt usual en tota la seva obra, així com en Narcís Oller, Maragall, Pons i Massaveu i bastants coetanis;⁴ *enlairador*, *enlairament*, *enlairassar*, *enlairejar*. En forma sàvia: *Aeri* [c. 1500, *aèreo*, Albert, *Quesits*, 15v: històricament errònia la nota de castellanisme que posa *AlcM* a aquest ús, mer llatínisme segons el tipus corrent en l'època (avui ho seria, és clar)]; pres del ll. *aèreus*; *aeració*; *aeritat* (Llull).

CPT.: *L'airecel* [1902, Jq. Ruyra]: «des del seu niu --- contempla les profunditats de l'*airecel*» (*Pinya de Rosa* II, 127), «anàvem pujant cap a la ciutat alta --- ara pel dessota d'arcs travessers que negregen dins l'*aire-cel*; ara per la gola d'un gruixudíssim mur esportellat», *La parada*, 132; «els ocells --- era precis veure'ls aleshores, tot just d'eixarpats, impregnats encara d'aspre ferum bosquetana i alenosos d'amplituds d'*aire-cel*», ib., p. 65. Bella expressió i poètica (que no conec en llengües veïnes [ni oc.] ni en sé antecedents documentats abans del S. xx, però que no té res d'invenció; l'he sentida molt a tot el terç NE del Princ. (des de Ponent de Vic, etc.) i a les terres d'ultra-Albera, algun cop amb aqueix imatjat sentit de 'profunditats atmosfèriques' «le grand-air», però més encara amb el valor de 'destacant sobre el cel', 'al caire de l'horitzó': «aquells pins que veieu a l'*airecel*», «els veïem a l'*airecel*, i com que pugem ja no es veuen»; sentit que no ha vist *AlcM* però que defineix perfectament el *DFa*. (veg.): «érem ja vora la carena de la muntanya, i davant nostre, veïem els arbres dibuixar-se a l'*airecel*; l'ocell volà amunt i desaparegué a l'*airecel*». A Formiguera de Capcir m'asseguraven que no podia deixar de topar un pastor i la seva ramada perquè «les egues se vesen a l'*airásél*» (1961).

L'expressió ja no és usual a Mallorca, on diuen en canvi a *cara de cel* (que he sentit a Alaró, 1963); en algun punt de Conflent en lloc d'això vaig sentir a *esclaracel* (a *asklárasél* a Conat, 1960), segurament per

encreuament amb un verb occitanoide *esclairar* «luire; faire jour» (*PDPF*) i una locució a *l'esclairada* (*esclairada* «éclat, splendeur», *PDPF*). *Aireferit* [no *DTo.*, ni Lab. 1839; 1901, Marian Vayreda]: «ell caminava a grosses batzegades com un *aireferit*, obrint-se pas entre les verdisses, ab la empenta de un allau», *La Punnyalada* xxiv, p. 376 (4.ª ed., 288); Jq. Ruyra, aplicat a una barca avariada pel temporal (*Pinya de Rosa* II, 127; dubto que es justifici l'accepció 'malalt d'un cop d'aire' que el *DAG*. dóna com a sentida a Besalú i Camprodon; tampoc no és gaire corrent l'ús reflexiu *aireferir-se*, que va ampliar més tard Víctor Català): es tracta d'un equivalent de *llampferit*, que es deu basar en la primitiva fraseologia pirinenca, com sigui que en el basc de l'Alta i Baixa Navarra i del Labort s'usa *airegaizto*, pròpiament 'mal aire', amb el sentit de 'llamp'.

CPT. SAVIS AMB LA FORMA PREFIXADA aero-: *Aerostàtic* [1803, Belv.]; d'on s'ha extret *aeròstat* [1917, *DOrt.*]; *aerostàtica* f. 'part de la física' [c. 1920-30, add. de Fontserè al seu *DOrt.*]; *aerostació* [1868, *SLitCosta*]. *Aeronauta* [Lab. 1839]; *aeronàutic*, *aeronàutica*; *aeronau* «globus dirigible», *Eduard Fontserè*, *Ci. Fis. i Nat.*, p. 116. *Aeromàntic*, *-màntica* [1803, Belv.]. *Aeròmetre* [Lab. 1839], *-metria* [id.]. *Aerologia* [1839]; *aerològic* [adds. de Fontserè, c. 1920-30]. *Aerografia* [Lab. 1839]. *Aeròlit* [1868, *SLitCosta*; 1917, *DOrt.*]. *Aerodinàmic* [*DOrt.*, 1917; Pla, c. 1945]; *aerodinàmica* [c. 1925, adds. de Fontserè]. *Aerobi* (format amb gr. *βίος* 'vida'); *aeròbic*; *anaerobi*. *Aeroplà* [c. 1905 de llavors daten els primers vols de Vedrines a Barcelona, els de JCanudas vénen poc més tard a tot Catalunya, i des del principi es digué *aeroplà*, llevat de pocs que digueren *aeriplà*; *avió* no s'introduí, i minoritàriament, fins cap a 1918]; *aeròdrom* ve uns deu anys més tard, format segon el model d'*hipòdrom*, amb el gr. *δραμῆν* 'córrer' [de primer només *camp d'aviació* o *d'aeroplans*]. Menys usada la forma prefixada a la llatina: *aerífer*, *aerificar*, *aerificació*, *aeriforme* [tots ells 1868, *SLitCosta*] i *aerinau*, que més generalment s'ha dit (híbridament) *aeronau*. En canvi és híbrid en sentit contrari *aeroport*.

Araboga sembla ser un compost de l'antic *àer*, *a(r)* (veg. supra), usual en el Maestrat i Morella: «fan *arabogues*: intermitències de pluja menuda i breu; *arabogues* de neu: quan són de neu trida i a vegades mesclada en pluja» (Ga. Girona, *Voc. Ma.*, p. 39); *AlcM* defineix «pluja fina, d'aigua mesclada amb neu», localitza a Morella, Benassal i Alcalà de Xivert, i en cita ex. del castellanenc Galetà Huguet: «lo cap nevad de Penyagolosa, anunci de la freda *araboga* que l'Aragó ens aventan», perquè en efecte les *arabogues* són tant o més el vent glaçat que porta aqueixa calamarsada que el gebre o calamarsa mateixos: jo tinc anotat haver sentit «va fer una *araboga*», Portell de Morella, 1961; *Mas d'Arabogas* just a la frontera lingüística (Todolella-Olcau, i amb *-as*, 1961).⁵

Per tant és una idea satisfactòria de veure-hi un cpt. del mot que significa 'vent' o 'aire'; el conjunt